

VEJLEDNING TIL TJEKLISTE FOR AT BLIVE EN GRØN KIRKELIG ORGANISATION

Her følger nogle gode råd og ideer til, hvordan I kan forstå og implementere de forslag til grøn handling, som Grøn Kirke har udarbejdet. Vejledningen her har råd og vejledning til de fleste (men ikke alle) tjeklistens punkter. Tjeklisten og denne vejledning er udarbejdet ud fra den viden, der er tilgængelig og gennemgået af forskellige eksperter. At være klima- og miljøbevidst er dog ikke altid en eksakt videnskab. Det kan nogle gange være svært at vide, hvad der er det mest rigtige at gøre. Der kommer hele tiden ny viden, nye meninger og nye produkter til, og der kan være hensyn, som modsiger hinanden. Fasthold jeres engagement, hold jer orienteret og prøv at holde jer for øje at vælge så rigtigt som muligt.

Værdier og diakoni (punkt 1-7)

Punkt 1: Vi arrangerer eller deltager i mindst en årlig temagudstjeneste, andagt el.lign. med skaberværket, klima, miljø, natur og/eller retfærdighed som tema.

Overvej om I har kirkelige arrangementer eller traditioner, som kan tematisere skaberværket, klima, miljø, natur og/eller retfærdighed. Det kan være et samarbejde, I har med en lokal kirke, fællessang, morgenandagter, el.lign.

Fejringen af en temagudstjeneste eller -andagt for skaberværket kan f.eks. ske i forbindelse med forskellige mærkedage, bl.a. Naturens Dag den 2. søndag i september, Earth Day (Jordens Dag) den 22. april osv. Se en kalender over mærkedage på www.gronkirke.dk/tips-og-ideer/gudstjenesteliv/

Temagudstjenester kan f.eks. være en friluftsgudstjeneste. Gå gerne sammen med andre organisationer, spejdere og andre i området om at lave disse gudstjenester. Inspiration til gudstjenester kan findes på <http://www.gronkirke.dk/liturgiske-byggeklodser/liturgiske-byggeklodser/> og <http://www.gronkirke.dk/tips-og-ideer/gudstjenesteliv/>

Vedrørende udtrykket "retfærdighed": De nuværende globale klimaændringer og mange miljø- og naturproblemer hænger stærkt sammen med forbrug og adfærd i rige dele af verden gennem mange år. Direkte eller indirekte leder disse problemer til udnyttelse, uretfærdighed og ulige relationer både i forhold til Gud og i forhold til andre mennesker og medskabninger. Det kan også føre til store påvirkninger i vand-, hav- og vejrforhold. Se en uddybning af forholdet mellem miljø og retfærdighed på: <http://www.kristeligt-dagblad.dk/debat/kommentar-hvad-er-klimaretf%C3%A6rdighed>

Punkt 2: Vi udvikler/fremmer liturgimateriale og inspirerer til gudstjenester, andagter, arrangementer m.m. om skaberværket, klima, miljø, natur og/eller retfærdighed.

Selvom I måske ikke selv udvikler liturgimaterialer, kan I opfordre dem i jeres organisation, der f.eks. arrangerer gudstjenester, andagter, fællessamlinger eller andre relevante events. Det kan også indebære at linke til Grøn Kirke på jeres hjemmeside, så andre kan se, hvor der er inspiration at hente. Få inspiration til forskellige liturgiske elementer på hjemmesiden under "Liturgiske byggeklodser": www.gronkirke.dk/liturgiske-byggeklodser

Punkt 3: Vi markerer Skabelsestiden hvert år – gerne sammen med andre.

Kirker og kirkelige organisationer i hele verden fejrer skaberværket i perioden mellem 1. september og 4. oktober, kaldet Skabelsestiden. Læs mere om skabelsestiden på www.gronkirke.dk/skabelsestid/ Det er oplagt at sætte fokus på naturen netop i sensommertiden og f.eks. markere Naturens Dag, Frans af Assisi-dagen, samarbejde lokalt med en kirke om en høstgudstjeneste el.lign. Der kan være gode ressourcepersoner at trække på i lokalsamfundet: energivejledere, naturvejledere m.fl. Se en liste over

foredragsholdere på www.gronkirke.dk/tips-og-ideer/information-undervisning-og-diakoni/bestil-et-foredrag/

Punkt 5: Vi arrangerer eller deltager i indsamlinger til eller støtter på anden vis klima- og miljøprojekter i verdens fattige lande og/eller i truede områder.

Man kan støtte de kirkelige organisationer, der bidrager til arbejdet med at forebygge og tilpasse sig klimaforandringer, f.eks. Folkekirkens Nødhjælp, Caritas Danmark og medlemsorganisationer under Dansk Missionsråds Udviklingsafdeling. Læs mere på:

<https://www.noedhjaelp.dk/det-kan-du-goere/stoet-som-sogn-og-kirke/sogneindsamling>

<http://www.caritas.dk/undersektion/tvaergaende-indsatser>

www.dmr.org

Information, netværk og forankring af det grønne arbejde (punkt 8-12)

Punkt 8: Vi formidler stof om klima, miljø, natur og/eller retfærdighed i medlemsblad, på hjemmeside, sociale medier og/eller andre informationskanaler.

I kan overveje at bringe (eller selv skrive) f.eks. artikler, kronikker, kommentarer og klummer og anmelde bøger, film og udstillinger, der omhandler klima, miljø, natur og/eller retfærdighed. I kan også overveje selv at lave en udstilling med f.eks. plancher el.lign., der oplyser om klima og miljø. Har I ikke selv materialer til det, kan I f.eks. kontakte en klima- eller miljøorganisation, som har materialer I kan udstille.

Punkt 9: Vi fortæller, at vi er en Grøn Kirkelig Organisation ved at hænge en Grøn Kirkelig Organisation-plakat op og ved at skrive om det i vores medlemsblad, på hjemmeside, sociale medier og andre informationskanaler.

Brug gerne Grøn Kirkes logo på jeres hjemmeside, i medlemsbladet og på andre informationskanaler. Det kan downloades fra <http://www.gronkirke.dk/liturgiske-byggeklodser/billeder/>

Punkt 10: Vi har udarbejdet en politik og en handlingsplan for vores arbejde som Grøn Kirkelig Organisation og gennemgår den mindst en gang om året.

Lav en handlingsplan, der tager udgangspunkt i de klima- og miljøtiltag, I bliver enige om. Lad planen indeholde målbare målsætninger for hvad I vil gøre, og hvornår det skal være gjort. Et eksempel kan være, at I over en nærmere defineret periode (måske 4 år) skal overgå til f.eks. 75 % økologiske indkøb – for derefter at sætte en ny målsætning på f.eks. 90 %. Dette kan være med til at fastholde fokus på at være Grøn Kirkelig Organisation. Gennem jeres indkøb kan I være med til, at andre også efterspørger og køber mere økologisk. Angiv hvem der skal holde øje med, at tiltagene bliver overholdt, og sæt gerne en tidsramme for jeres tiltag. I kan også tilføje egne kommentarer til de enkelte punkter. Se et eksempel på handlingsplan: www.gronkirke.dk/bliv-groen/bliv-groen-kirkelig-organisation (se øverste venstre hjørne).

Punkt 12: Vi søger at samarbejde med lokale virksomheder, kommunale enheder, kirker og andre organisationer i vores klima- og miljøarbejde.

Overvej et samarbejde med jeres kommune, hvis den tager særlige grønne tiltag (f.eks. er økologisk kommune, klimakommune, Fairtrade By eller er med i en naturpark m.m.). Se på jeres kommunes hjemmeside om dens grønne tiltag – og se f.eks. www.dn.dk/klimakommuner og www.fairtrade-maerket.dk/bliv-fair/fairtrade-by

Indkøb (punkt 13-20)

Punkt 13: Vi begrænser vores indkøb og køber evt. genbrug.

Køb kvalitet som holder længe i stedet for billige produkter, som oftere skal udskiftes.

Punkt 14: Vi køber madvarer, som har mindst mulig klima- og miljøpåvirkning (økologiske, Fairtrade-mærkede, lokalt producerede og årstidens).

Al produktion af fødevarer kræver plads og energi og har en miljø-, klima- og naturpåvirkning. Kød, grønsager, kornprodukter og frugt kan produceres på meget ressourcekrævende måder. Dyr og produktion af kød medfører generelt større klima- og miljøpåvirkning end produktion af planter. Der er også forskel på, om dyrene går i stald eller ude. Prøv at indføre kødfrie dage. Køber I kød, så vælg kød af fritgående dyr. Læs mere om kød og klimaforandringer her:

<http://etiskraad.dk/da-DK/Temauniverser/Etikoglivet/Stamcellekoed/Koedspisning-klimaforandringer-og-foedevarekrise.aspx>

og <http://ecocouncil.dk/documents/publikationer/855-110914-koed-med-omtanke/file>

For inspiration til klimavenlig mad, se www.klimavenligmad.net/KlimavenligSpisning/

Lokalt producerede og økologiske varer vil generelt have den mindst samlede miljøbelastning. Det gælder også grønsager og frugt. Ikke alle slags grønsager og frugt kan fås økologisk eller nærproduceret, og da må man overveje at købe varer, der påvirker mindst muligt (er dyrket i sæson, kort transport, begrænset kemikalieforbrug, lavt energi- og vandforbrug).

At transportere produkter og madvarer rundt i verden er forbundet med et stort energiforbrug og dermed udledning af CO₂, men også ofte med brug af flere kemikalier i forbindelse med både produktion og transport. Denne påvirkning af miljøet kan begrænses, hvis man køber lokalt producerede varer.

For mærkningsordninger vedr. mad og andre produkter, se punkt 15.

Brug så vidt muligt postevand til drikkevand i stedet for at købe vand på flasker.

Punkt 15: Vi køber så vidt muligt miljømærkede produkter til rengøring, vedligeholdelse, kontor og udearealer.

Efterhånden er der en del godkendte mærkningsordninger, der kan guide jeres indkøb af både mad og andre produkter. Det røde Ø-mærke (mad), MSC (fisk), Blomsten (andre produkter), Svanen (andre produkter), FSC-mærket (papir- og trævarer) og Fairtrade-mærket (både mad og andet) er nogle af de mærker, som kan hjælpe med at træffe mindre klima- og miljøbelastende valg. Flere af disse mærker tager ikke kun klima-, miljø-, og naturhensyn, men bidrager også til en retfærdig behandling af arbejderne. Man kan ikke blot købe miljømærkede produkter til den daglige husholdning, men også miljømærkede computere, byggematerialer, maling, træ, papir osv. til kontor og drift.

Ved indkøb af papir anbefaler vi at købe papir, som både bærer et miljømærke (Blomsten eller Svanen) og FSC-mærket, eller blot et miljømærke, hvis der er tale om 100 % genbrugspapir. Netop når der er tale om genbrugspapir, er det vigtigt med miljømærket, da fremstillingsprocessen kan være meget forurenende pga. de gamle tryksværter og lim mv. FSC (Forest Stewardship Council) er med til at sikre bæredygtigt skovbrug verden over.

Læs mere om miljømærkerne Blomsten og Svanen her: www.ecolabel.dk

Find miljømærkede produkter her: www.ecolabel.dk/produkter

Læs om EU's økologimærke og det danske økologimærke (det røde Ø-mærke) her:

www.altomkost.dk/fakta/oekologi/oekologimaerker

Læs mere om FSC-mærket (Forest Stewardship Council) her: www.fsc.dk

Læs mere om MSC-mærket (Marine Stewardship Council) her: www.msc.org/?set_language=da

Læs mere om Fairtrade-mærket og find Fairtrade-mærkede produkter på www.fairtrade-maerket.dk

Køb evt. kaffen gennem www.kirkekaffe.dk

Læs evt. om flere miljømærker her: www.forbruger kemi.dk/maerkeordninger

Punkt 16 og 17: Vi bruger så vidt muligt miljøcertificerede, økologiske og/eller Fairtrade-leverandører af varer og tjenester. Ved større anskaffelser, renoveringer og byggeprojekter køber vi miljøcertificerede produkter og materialer.

Når der bestilles mad udefra eller holdes møder eller kurser andre steder, kan man efterspørge miljømærkede produkter og leverandører. Også ved større anskaffelser, renoveringer og byggeprojekter, er det en god ide at efterspørge miljømærkede produkter og leverandører.

Punkt 18: Vi begrænser brugen af kemikalier i f.eks. rengøring, vedligeholdelse og på udearealer.

Se punkt 15 om miljømærkning. Ud over at bruge miljømærkede rengøringsprodukter kan man minimere brugen af kemikalier ved rengøring, f.eks. ved at bruge mikrofiberklude. Vær opmærksom på at følge doseringen, når der anvendes rengøringsmidler. Anskaf eventuelt en doseringspumpe, så overdosering undgås.

Punkt 19: Vi anvender genopladelige batterier, hvor vi kan.

Der er generelt flere tungmetaller i genopladelige batterier. Men de genopladelige batterier holder længere, og når de ikke længere kan bruges, bør de afleveres på genbrugsstationen, som derefter sørger for forsvarlig håndtering. Hvis der anvendes engangsbatterier, er det muligt at vælge miljømærkede batterier. De skal som andre batterier også afleveres på genbrugsstationen, når de er brugt op.

Energiforbrug (punkt 21-31)

Punkt 21: Vi har fået foretaget en energiøkonomisk gennemgang af vores bygninger og følger dens anvisninger, så godt vi kan.

Der findes lokale konsulenter, som kan hjælpe med denne opgave. Se en oversigt på www.energitjenesten.dk. Benyt gerne også www.klimakompasset.dk og evt. www.climatefriendly.com for at udregne jeres CO₂-udslip og få derved hjælp til at udarbejde en strategi for at nedsætte jeres CO₂-forbrug.

Hvis I har brændeovn, så undersøg om det er en miljøvenlig model, og om der fyres korrekt. Skorstensfejeren kan kontaktes for at teste, hvor meget brændeovnen udsender af partikler.

Punkt 22: Vi aflæser vores målere for vand, el, varme og gas med passende intervaller, f.eks. 1 gang om måneden.

Regelmæssige aflæsninger af vand-, varme- og elforbrug gør det synligt, hvordan forbruget fordeler sig over året. Man kan således sammenligne sit forbrug over tid og bedre opdage afvigelse eller pludseligt overforbrug og handle passende på det. Det er motiverende for at spare, når man kan se, at de tiltag, man laver, kan måles. Mange forsøg viser, at opmærksomhed om forbrug helt naturligt reducerer forbruget.

Punkt 23: Vi prioriterer lavt energiforbrug og god brændstoføkonomi ved indkøb af f.eks. pc, printer, kopimaskine, fryser, opvaske-maskine og andre maskiner.

Læs mere om energimærkning af husholdningsmaskiner m.m. på www.ens.dk/forbrug-besparelser/apparater-produkter/energimaerkning-apparater-produkter

Punkt 24: Vi køber certificeret klimavenlig strøm.

Man kan tage et klimaansvar og støtte udbygningen af vedvarende energi via sit elselskab. Flere elselskaber tilbyder klimavenlig strøm. På www.grøntelvalg.dk får man et overblik over de bedste elprodukter på markedet, som er inddelt med klimavalg i klasser efter forventet effekt. Vi anbefaler, at man vælger el fra den bedst mulige klasse. Man er aldrig bundet til sit elprodukt i mere end 6 måneder og kan derfor nemt skifte til et af de elprodukter, som har en positiv effekt på klima og udbygning af vedvarende energi.

Punkt 26: Vi slukker lyset i rum, som ikke er i brug, og/eller har opsat sensorer og timere.

Lav en generel politik om at slukke lyset i lokaler, der forlades, og at lyset automatisk slukkes om natten. Opsæt f.eks. bevægelsessensorer (PIR-følere) i rum, hvor lyset kun skal være tændt i kortere tid ad gangen, f.eks. toiletter. Sæt evt. skilte op, så også frivillige, lejere og samarbejdspartnere, der bruger jeres lokaler, er opmærksomme på jeres tiltag.

Punkt 28: Vi opvarmer med varme, der produceres mest muligt miljø- og klimavenligt.

For kontorlokaler kan gælde andre forhold end private boliger, hvad angår anbefaling af den bedste varmekilde. Det er altid godt at få professionel vejledning, f.eks. fra Energitjenesten, det lokale energiselskab, kommunens energirådgivere osv.

Punkt 29: Vi sænker temperaturen, når der ikke er folk på kontorer og i andre lokaler.

Natsænkning af temperaturen kræver megen omtanke afhængigt af, hvor den skal ske: i kontorer, arbejdslokaler m.m. Der er forskel på, hvor stor gevinsten er:

- Hvis bygningen er bygget med lette materialer indvendigt (træ og/eller gipsplader), kan det altid betale sig at sænke varmen om natten og i andre perioder, hvor bygningen ikke er i brug. Varmetabet reduceres, når temperaturen indenfor bliver lavere, og det koster kun lidt energi at varme de lette materialer op igen.
- Hvis bygningen derimod er bygget med mange tunge materialer (tegl og/eller beton) indvendigt i mure, skillevægge og gulve, er gevinsten ikke så stor (måske er der reelt ingen gevinst). Temperaturen i rummene vil falde meget langsomt, og materialerne bliver ved med at afgive varme. Når temperaturen kun falder lidt, bliver varmetabet også kun reduceret lidt. Til gengæld koster det en del energi at varme de tunge materialer op igen – dog aldrig mere end man har sparet ved at sænke temperaturen.
- Hvis bygningen er meget utæt, eller hvis der er store arealer uden isolering (f.eks. vinduer med et enkelt lag glas), kan det også altid betale sig at lave natsænkning (selv hvis der er mange tunge materialer).

Punkt 30: Vi begrænser brugen af vand.

Der er forskellige måder at spare på vandet. Overvej at skifte til vandbesparende vandhaner, brusere, toiletter og urinaler. Vandfrie urinaler har intet vandforbrug og er derved langt billigere i drift og mere miljøvenlige end traditionelle urinaler med vand. Der kan også spares vand ved at installere en vandbesparende perlator (en luftindblander) på alle vandhaner. Sørg for at reparere dryppende vandhaner og toiletter. Et toilet, der løber, kan bruge op til 800 liter vand i døgnet. En vandhane, der drypper, kan bruge 20-80 liter i døgnet.

Indsamling af regnvand kan bruges på jeres arealer. Hvis der anvendes vandingsanlæg, er det en god ide at vande om natten eller tidligt om morgenen, når fordampningen er mindst.

Punkt 31: Vi fylder opvaskemaskinen, før den sættes i gang.

Småopvask flere gange om dagen kan erstattes af en enkelt stor opvask. Vask ikke op under rindende vand, men brug en balje.

Transport og udearealer (punkt 32-39)

Punkt 33: Vi bruger cykel, bus, tog og samkørsel mere og bil og fly mindre i forbindelse med arrangementer, konferencer, møder og tjenesterejser.

Hvis I skal skaffe eller anlægge andre bygninger er det en god ide at overveje afstanden til kollektiv transport og/eller cykelafstandene for bl.a. ansatte, frivillige og gæster.

Punkt 35: Vi deltager i "Vi cykler til arbejde"-kampagnen eller andre lignende kampagner, der fremmer grøn transport.

Læs mere om "Vi cykler til arbejde" på www.vcta.dk

Punkt 36: Vi betaler CO₂-kompensation ved f.eks. flyrejser.

Flyrejser har en stor udledning af CO₂, som er ekstra skadelig, da det sker i stor højde, hvor der ikke er træer og planter til at opsuge den. For at reducere CO₂-udslippet er det naturligvis vigtigst at overveje, om man helt kan fravælge flyet og i stedet tage tog eller bus eller måske slet ikke rejse (men f.eks. holde video-møder). Hvis man alligevel flyver, anbefaler vi, at man kompenserer for den CO₂, der udledes. At betale kompensation (carbon offsetting) er et komplekst område, og det er vigtigt, at kompensationen købes fra organisationer, der dokumenterer, at CO₂-udslippet faktisk bliver kompenseret uden kobling til international handel. Nogle af disse projekter er desuden fattigdomsbekæmpende og sundhedsfremmende, og der er således flere fordele ved at kompensere for CO₂-udslippet hos dem.

Vi kan anbefale disse hjemmesider:

CO₂-beregner: <https://www.atmosfair.de/en/kompensieren/flug>

Kompensationsmuligheder:

- Cafaca: www.cafaca.com Et dansk projekt, som kombinerer CO₂-kompensation og udvikling, er CAFACA (Cambodia Farmland Carbon). Det afhjælper klimaproblemer og skaber samtidigt udvikling for fattige bønder i Cambodia.
- CarbonFund: www.carbonfund.org
- ClimateCare: www.climatecare.org/home.aspx
- Climate Friendly: www.climatefriendly.com

Punkt 38: Vi gennemfører miljøvenlige og økologiske aktiviteter og forbedringer på vores udearealer.

Mange organisationer har udearealer, dvs. parkeringsarealer, haver eller omkringliggende jord. Men også en mur, et fortov eller en gavl kan tænkes med som udearealer. Kreativ og nænsom pleje af disse arealer kan være med til at mindske miljøpåvirkningen og også bidrage til plante- og dyrelivet. Undgå brug af pesticider, kunstgødning og kemikalier. Affaldssortér og kompostér også affald fra disse områder. Opsæt regnvandsopsamlere og brug regnvandet til at vande med. Få inspiration her: <http://www.gronkirke.dk/tips-og-ideer/kirkens-indkoeb-og-kirkens-jord/>

Punkt 38 og 39: Vi gennemfører miljøvenlige og økologiske aktiviteter og forbedringer på vores udearealer. Vi laver levesteder for vilde dyr og planter på udearealer.

Træplantning er en handling af stor symbolsk, men også miljø- og naturmæssig værdi. Man kan også udnytte pladsen til at plante frugttræer og -buske. Vi anbefaler, at I planter hjemmehørende danske træer og buske, som oftest er bosteder for mange dyr og smådyr. Træer, der eksempelvis "kun" har opholdt sig i Danmark i et par hundrede år, er ikke blevet en del af naturen på samme måde som de gamle danske træsorter. Mens de nye træer måske kun er bosteder for ganske få insekter, er de hjemmehørende danske træer bosteder for en langt større biodiversitet (arts mangfoldighed).

Det kræver ikke meget plads at sikre levesteder for vilde planter og dyr, og der er plads til megen fantasi. Hold lysåbne og tørre områder åbne, lav fuglekasser og fuglebade, fugtige lavninger, bi- og billehoteller, lad en sydvendt grusbunke gro til, en bunke store sten ligge i et solhjørne, lav et brændenældekvarter, hæng altankasser op på en bymur, m.m. Lav evt. et skilt der forklarer, hvorfor I gør det.

Vi anbefaler, at I tager en natursagkyndig/naturvejleder med på råd, og at I har en aftale om pasning, evt. med en frivillig eller flere. Det værste er, hvis det går til af mangel på pasning.

Affald (reduktion og håndtering, punkt 40-48)

Punkt 41: Vi reducerer vores madspild.

Læs mere om madspild her: <http://fvm.dk/foedevarer/indsatsomraader/madspild/> og www.stopspildafmad.dk

Punkt 44: Vi komposterer affald forsvarligt, enten på egen jord eller ved godkendt kompostering.

Husholdningsaffald som madrester skal indgå i kommunens godkendte ordninger. Ved al kompostering er det vigtigt, at materialet og komposteringsmetoden ikke giver leveduligheder for f.eks. rotter eller dræbersnegle. Desuden kan enkelte planter utilsigtet spredes til omgivende haver, skov eller land med vinde eller affald. Det er invasive arter som gyldenris, bjørneklo og flere andre. Se hvilke invasive arter, man skal undgå i komposten: <http://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/invasive-arter/>

Punkt 47: Vi leverer batterier, PVC-plast, kemikalierester, el-pærer, toner- og printerpatroner til godkendt modtagelse.

Alle typer batterier skal afleveres på genbrugsstationen (eller andre batteriindsamlingssteder), når de er brugt op.

Plast skal afleveres for at blive genanvendt eller brændt, så det udnyttes til energi. Spørg evt. på jeres genbrugsstation.

Udtjente eller ødelagte pærer er giftigt affald. De skal afleveres i de kommunale indsamlingsordninger, f.eks. på genbrugsstationen.

Punkt 48: Vi opfordrer til genbrug og indsamling af f.eks. tøj, lysestumper, mobiltelefoner, frimærker, briller m.m.

Nogle sociale, diakonale og andre velgørende organisationer indsamler lysestumper, frimærker, mobiltelefoner, briller, bærbare pc'er, penne m.m., som genbruges eller videresælges:

- Danmission indsamler lysestumper, brugte frimærker og tøj (uanset kvalitet):
<http://genbrug.danmission.dk/vil-vaere-med/giv-til-genbrug> og evt.
<http://genbrug.danmission.dk/blog/project/000-000-danmission-lys>
- Mobiltelefoner indsamles af Folkekirkens Nødhjælp:
<https://www.noedhjælp.dk/det-kan-du-goere/det-kan-du-ogsaa-goere/genbrug-din-mobil>
- SOS Børnebyerne indsamler briller: www.sosbornebyerne.dk/seneste-nyt/lad-dine-brugte-briller-g%C3%B8re-gavn-i-tanzania
- EMC Europe indsamler brugte bærbare og tablet-computere: www.emceurope.eu/com/dk
- Skriveredskaber, plastlåg fra kartoner med mælkeprodukter og andre ting indsamles af TerraCycle: www.terracycle.dk
- Flere velgørehedsorganisationer modtager frimærker, f.eks. Y's Men-klubber og KFUK's Sociale Arbejde.

Egne tiltag

Find gerne selv på flere måder at gøre jeres organisation grønnere. Fortæl andre om jeres ideer ved at sende en mail til gronkirke@gronkirke.dk

Få inspiration til flere tiltag her: www.gronkirke.dk/tips-og-ideer/ovrigt-tips-og-ideer/

For mere inspiration: se vores linksamling på hjemmesiden.

Senest opdateret maj 2015